

קידושין ל-א

עניין: כל המלמד את בנו תורה

ווי העמודים לבן השל"ה פ"ד

ג. ונראה לי לומר על פי זה, לחלק בין ענין לימוד עם בנו, ללימוד עם בן בנו. כי גבי לימוד של בנו, לא סגיאל שלומד עם בנו פעם ראשון, אך ביום שני צריך לחזור עמו מה שקרא מאתמול, ולהוסיף עוד פסוק, מה שאין בן ללמד עם בן בנו, לא צריך לכל זה, רק ללמד עמו היום, אבל לא למיחדר עמו למחר מה שלמד אתמול ולהוסיף עליו. ולכן, בפרשת שמע אמר 'ושננתם', איירי לשנות עמו, והו' שייך 'לבניך', ומילת 'לבני בניך', הוא כפשוטה, לאפוקי מה שנאמר בזה עקב 'ולמדתם אותם את בניכם', שקאי גם על לבני בניכם. ולכן העמיד קושיתו: בני בניכם מנין, על המקרא בפרשת עקב, וסמיכת הקרא 'יום אשר עמדת וגו' בחורב' לשני ענינים, מאחר שידוע שהתורה ניתנה בראשונה בחורב ונשנית בערבות מואב, והסמך 'יום אשר עמדת וגו' בחורב' קאי הן על בניך והן על בני בניך, ומילי מילי נקיט. 'על בניך' מורה הסמיכה, הלימוד עם בנו, מעלה עליו כאילו למד עם בנו ועם בן בנו עד סוף כל הדורות,

ב. ולי נראה ליישב, כי סתם לשון הגמרא (קידושין ל א) גבי [אמר רב יהודה אמר] שמואל, כגון זבולון בן דן, פריך: ואבי אביו מי מחייב וכו', עד... הוא דאמר כי האי תנא כו', 'בניכם' ולא בני בניכם כו'. אמר רבי יהושע בן לוי, כל המלמד בן בנו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו קבל התורה מהר סיני, שנאמר 'והודעתם לבניך' וגו', וסמך ליה 'יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב'. והנה, קשה לי בגמרא, למה העמיד התנא קושיתו על הפסוק 'ולמדתם אותם את בניכם' מנין לבני בניכם, והוא בפרשת עקב (דברים יא, יט), ולא העמיד קושיתו על פסוק בפרשת ואתחנן (שם ו, ז): 'ושננתם לבניך', הוה ליה להקשות: 'בני בניכם' מנין, ותרצו של המקרא 'והודעתם לבניך' וגו'. ועוד קשה לי, אחר שתייר, שאיירי אפילו מבני בניכם, הקשה המקשן, אם כן 'בניכם' למה לי, הלא עדיין לא שבנו ממעותינו באותו המקרא גם כן, של 'והודעתם לבניך ולבני בניך', מלת 'בניך' למה לי, כי נלמד במכל שכן, אם 'לבני בניך', כל שכן 'לבניך'. ובפרט, עיקר הקרא איירי על בני בניכם, מכח מלת 'בניכם' מוכן מתוך המקרא של 'ולמדתם אותם את בניכם', אם כן בניך למה לי. ועל כרחינו צריכין אנו לומר, כי שם בגמרא, אחר שהביא פלוגתא דתנאי, מביא רבי חייא בר אבא לא טעים אומצא עד דמקרי לינוקא ומוספיה ביה. ופירש רש"י (ד"ה עד), שמהדר (עמו) [לו] מה שקרא (מ)אתמול, ומלמדו עוד פסוק יותר.

מהר"ם שיק

דברי אגדה אפשר ליישב, דאיתא בגמ' שם המלמד את בנו וכן בנו תורה כאילו קבלה מהר סיני, ואמרתי לפרש עפ"י המצוי במדרש [שכ"ס"א, טו] דאם קיבלו ישראל כל התורה מה' לא היה נשתכח התורה מישראל דמעשה ה' הוא קיים לעולם ורק משום שלא היה להם יכולת ואמרו אל משה דבר אתה עמנו, ואמרין בגמרא [ב"מ פ"ב ע"א] כל שהוא וצנו וצנו בנו עוסקים בתורה שוב לא ימוש התורה מזרעו שנאמר [ישעיה נט, כח] ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפיק ומפי זרעך ומפי זרע זרעך וגו' מעתה ועד עולם, א"כ איכ"ל דלכך נקט הקרא "והודעתם לבניך ולבני בניך" שהם ג' דורות, ועי"ז תהיה מוצעת [שי"ח] כ"יוס אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב" צענת מתן תורה אס היו שומעין מפי הקצ"ח לא היה נשתכח מהם וגם כאל כן.

[חידושי המצות מצוה ת"כ אות ב']

רב דוד קאהן שליט"א יידיש השפה הקדושה ח"א

אייניקעל

ר"ל נכד. שמעתי שנובע מהקרא "והסנה אינגו אוכל" (שמות ג-ב) ועי"ז שגולד הנכד יזכה להמשך "ואינגו אוכל".

בבא מציעא פה.

מזולל כפי תהיה אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו ^א לעולם שנאמר ^ב ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפד ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם מאי אמר ה' אמר הקב"ה אני ערב לך בדבר זה מאי מעתה ועד עולם אמר ר' ירמיה מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה רב יוסף יתיב ארבעין תעניתא ואקריהו לא